

Autorka scenariusza: Małgorzata Bartoszewicz

Scenariusze lekcji języka polskiego opracowany na podstawie podręcznika do kształcenia językowego dla klasy drugiej gimnazjum
Język ojczysty autorstwa Krystyny Orłowej i Heleny Synowiec.

**SCENARIUSZ LEKCJI WYCHOWAWCZEJ
W
KLASIE II GIMNAZJUM**

Temat: *Opowiem ci moją miłość, Mamo!*

Czas trwania: 45 min.

Miejsce: sala szkolna

Konspekt jest propozycją lekcji okazjonalnej, dotyczącej majowego Dnia Matki. Warunkiem koniecznym jej przeprowadzenia jest wcześniejsze, acz nieodległe w czasie, opracowanie na lekcjach języka polskiego zagadnień zawartych w rozdziale *Jak wyrazić to, co czuję, czyli opis przeżyć wewnętrznych Podręcznika do kształcenia językowego dla klasy drugiej gimnazjum* autorstwa Krystyny Orłowej i Heleny Synowiec.

Uczniowie w wieku gimnazjalnym nie mają już takiej łatwości w wyrażaniu uczuć jak dzieci młodsze. To czas narastających konfliktów z rodzicami, często okres buntu, „gier siłowych” w rodzinie itp. Oczywiście nie we wszystkich rodzinach są to zjawiska o skali niepokojącej. Tak czy inaczej, nastolatek krępuje się już przytulić do rodziców, uważa, że jest już na takie zachowania „za dorosły”. Wyrażanie słowami uczuć miłości do rodziców też nie przychodzi mu łatwo, słowa wydają się czy zbyt banalne, czy zbyt patetyczne. Zawstydzają... To nie jest sytuacja komfortowa dla młodzieży, choć często maskowana manifestacyjnym cynizmem.

Proponowana lekcja daje uczniom możliwość przełamania tej niemożności i w pozornych warunkach szkolnego przymusu stwarza okazję do „opowiedzenia mamie miłości”.

Cele lekcji:

- kształtowanie postawy asertywnej poprzez kształcenie umiejętności wyrażania uczuć;
- budowanie i podtrzymywanie więzi rodzinnych;
- kultywowanie tradycji świąt rodzinnych;
- utrwalenie umiejętności wyrażania uczuć za pomocą frazeologizmów, metafor, porównań itp.;
- doskonalenie umiejętności kreacji wypowiedzi zgodnej z regułami zadanej formy;
- pełniejsze rozumienie języka poetyckiego poprzez zdobycie własnego doświadczenia w tworzeniu;
- współdziałanie w zespole.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca grupowa.

Metody:

- pogadanka;
- instrukcja;
- grafitti
- metoda twórczego naśladowania wzorów;

Pojęcia kluczowe:

Miłość. Asertywność. Tradycja rodzinna. Środki języka poetyckiego służące wyrażaniu uczuć.

Pomoce dydaktyczne:

Kartki w czterech kolorach z określoną regułą wiersza.

Karty pracy na kolorowych kartkach (po 4 egzemplarze każdej karty).

Kolorowe kartki na stolikach z informacją o składzie grup (każda grupa ma „swoj” kolor)

Bibliografia:

Krystyna Orłowa, Helena Synowiec *Język ojczysty. Podręcznik do kształcenia językowego dla klasy drugiej*, Warszawa 2000 r.

Tok lekcji:

Uczniowie siedzą w grupach czteroosobowych oznaczonych kolorami: żółtym, różowym, błękitnym i zielonym. W takich kolorach są też karty pracy i karty do zapisania utworu poetyckiego.

I. Pogadanka wstępna.

N: Sięgnijcie pamięcią wstecz i spróbujcie sobie przypomnieć, kiedy i od kogo dowiedzieliście się o tym, że jest w kalendarzach Dzień Matki?

U: Ja dowiedziałem się od taty, miałem chyba cztery lata.

U: A ja dowiedziałam się od starszej siostry, miałam wtedy pięć lat.

U: Mnie powiedziała babcia, byłem bardzo mały.

N: Dlaczego tak wcześnie się o tym dowiedzieliście i właśnie od najbliższych?

U: Jest to ważny dzień w życiu całej rodziny.

U: Wszyscy chcą, żeby w tym dniu mama miała najwięcej przyjemności, więc pragną, żeby wszyscy jej te przyjemności robili, także ci najmłodszy.

N: Powiedzcie, jakie w tym wieku robiliście mamie przyjemności?

U: Ja malowałam obrazki.

U: Mnie Tato kupował kwiatki albo czekoladę dla mamy, a ja wręczałam.

U: Mnie siostra kiedyś nauczyła wierszyka.

N: Potem w szkole nauczyliście się robić laurki, jeszcze później robiliście na lekcjach techniki czy plastyki różne prezenty dla Mam.

Przygotowywaliście występy artystyczne... czy w tym roku ktoś z was planuje dać mamie laurkę?

U: *(Bardzo wątpliwe, by potwierdzili, przewidywana reakcja – śmiech, kpina)*

N: Dlaczego ta forma wyrażenia wdzięczności miłości do mamy wam już nie odpowiada?

U: Wyrośliśmy z tego.

U: To już do nas nie pasuje.

U: Teraz to tylko kwiatki daję.

N: Zastanówcie się zatem, jak często mówicie mamie, że ją kochacie, że jest dla was najważniejsza, najlepsza...

U: Tak naprawdę, to rzadko.

N: Dlaczego?

U: Mama przecież i tak to wie.

U: Takie rzeczy mówią tylko maluchy.

U: Mnie mama też rzadko mówi, że mnie kocha!

N: Mówiliśmy ostatnio na lekcjach języka polskiego, jak trudno jest słowem wyrazić precyzyjnie to, co się czuje. Może przyczyną tego, że nie mówicie mamie o uczuciach jest i to, że tak trudno je zwerbalizować?

U: Może...

N: Przypomnijcie z lekcji języka polskiego, jakie są sposoby wyrażania uczuć, przeżyć słowami.

U: Używa się frazeologizmów.

U: Opisuje się swoje przeżycia wewnętrzne za pomocą metafor, na przykład: *obleciał mnie strach, wpadłem w dołek.*

U: Często też stosuje się porównania: *serce wali jak młotem, boli, jak nie wiem co, samotny jak palec, wolny jak ptak.*

N: Dlaczego używa się takiego języka?

U: Po to, aby uściślić, najdokładniej wytłumaczyć, co naprawdę czujemy.

II Realizacja tematu

N: Spróbujmy zatem dziś, korzystając z wiedzy zdobytej na lekcjach języka polskiego, przygotować niezwykle prezenty dla waszych mam. Własnoręcznie stworzycie dla nich utwory poetyckie. Będą to wiersze wolne, ale ujęte w pewne reguły... Kto przypomni, od czego wolny jest taki wiersz?

U: To wiersz wolny od rymu, rytmu, regularności w budowie, nie musi być stroficzny.

N: Dziękuję .Wystarczy. Tłumaczę zasady pracy:

Każda grupa dostanie cztery różnokolorowe karty pracy. Na odwrocie każdej znajduje się instrukcja, co należy zrobić. Karty te macie wypełnić indywidualnie, nie grupowo. Niech każdy weźmie jedną z kart, wykona polecenie zgodnie z instrukcją i przekaże ją kolejnemu członkowi grupy. Zgłoście gotowość do dalszej pracy, gdy każdy w grupie wypełni wszystkie cztery karty pracy.

Nauczyciel rozdaje karty pracy (zał. 2).

N: Skoro wszyscy już są gotowi, proszę by każda grupa zebrała wszystkie kartki waszego koloru. Resztę pracy wykonacie już wspólnie, całą grupą. Przeczytajcie, przeanalizujcie, jak wypełniliście je sami i wasi koledzy z innych grup. To jest waszym materiałem literackim, który posłuży do tworzenia wiersza. Nie musicie wykorzystać wszystkich sformułowań, wybierzcie te, które wydają się wam najcelniejsze. Może też w czasie pracy twórczej przyjdą wam dalsze dobre pomysły. Rozdam wam więc kartki, na których napiszecie bardzo starannie gotowy utwór. Są na nich sugestie dotyczące kompozycji wiersza. (zał. 3)

Załącznik nr 1 (wiersze uczniów)

Jesteś

Kroplą wody w ogniu pustyni
Wzrokiem dla niewidomych
Chwilą nadziei w morzu zwątpienia
Szczęściem kiedy spadam w dół
Powietrzem i wodą życia
Kwiatem w ogrodzie problemów
Ognikiem ciepła w mroźny czas
Światłem w mroku niewiedzy

Mamo

Wiersz dla mamy

Jak moment radości przychodzący po długim nieszczęściu
Jak ogród pełen kwiatów szczęścia
Jak słońce po deszczu
Jak soczyste owoce zbierane jesienią
Jak kwitnącą gałązkę jabłoni po srogiej zimie
Jak dużą porcję lodów w środku lata

Kocham Cię

Mamo!

Portret wyjątkowy

Twoje oczy
Są jak ogień szczęścia,
W pochmurne dni biją ciepłem,
Błyszczą jak złoto.

Usta
Jak ocean kochających słów,
Cenne, słodkie jak maliny.

Twoje uszy
Głęboko zasłuchane w moje problemy,
Nigdy nie zostawiające spraw bez
Rozwiązania.

Dłonie,
W których zawsze czuję się bezpiecznie,
Delikatne i miłe jak płatki róży.

Ramiona,
Do których zawsze mogę wrócić,
Ogarniające ciepłem,
Przytulne gniazdo opieki i miłości.

Tak wyglądasz
w moich oczach

Dla Ciebie

Kochana

Jesteś dla mnie najważniejszą osobą na świecie
Zrobię dla ciebie wszystko, co pragnie Twoja dusza
Wprowadzę w Twoje życie szczęśliwość i rozpromienienie
Osłonię Cię przed deszczem problemów,
Które napotykasz na każdym kroku swojej drogi
Odegnam śmierć i chorobę jak najdalej od Twego życia
Obronię Cię przed ogniem zazdrości innych

Jeśli trzeba
Skoczę dla Ciebie w ogień

Abyś była zawsze szczęśliwa
Mamo...

III Zakończenie

Reprezentanci grup wzorowo odczytują wiersze, nauczyciel komplementuje pracę grup (przy tego rodzaju pracy uwagi krytyczne są niewychowawcze, nie wpłyną motywująco na uczniów). Każdy uczeń przepisuje sobie wszystkie wiersze bądź jeden uznany za najlepszy, aby wręczyć go mamie.

Komentarz metodyczny:

Przedstawiony konspekt łączy ze sobą treści języka polskiego i cele wychowawcze. Niezwykle ważne jest, że wie o tym nauczyciel, a nie do końca uświadamia sobie to uczeń. Na końcu zajęć odkrywa jednak z satysfakcją, że wiedza z lekcji **może się przydać w praktyce, w życiu**. Zauważa, że nie uczy się tylko po to, by dobrze zdać egzamin na zakończenie edukacji gimnazjalnej.

Na realizację scenariusza, jeśli zespół klasowy tego wymaga, można przeznaczyć dwie jednostki lekcyjne (np. godzinę wychowawczą i język polski). Osobiście przeprowadziłam tę lekcję jako lekcję otwartą, właśnie z udziałem mam moich uczniów. Prócz autentycznego wzruszenia i łez, ma taka lekcja i inne walory, przynajmniej w mojej placówce. W wiejskich szkołach ogromnym problemem jest niska samoocena uczniów i niewiara rodziców w możliwości własnych dzieci. Nie działa to motywująco.

Obserwowałam na początku zajęć powątpiewanie i rodziców i uczniów. Wszyscy przekonani byli, że postawione przeze mnie zadania są ponad możliwości młodzieży. Smutne...

Tym większa radość i duma panowały pod koniec lekcji. Dla mnie istotnym celem nieujęty w konspekcie było to, że wszyscy zyskali nieco więcej pewności siebie i wiary we własne możliwości.

Oczywiście w mocnych zespołach klasowych można zrezygnować z sugestii dotyczących kształtu wiersza (*zał.3*), dać uczniom po prostu czyste kartki.

Standardy osiągnięć ucznia:

II/4 znajomość i stosowanie zasad organizacji tekstu, tworzenie tekstu na zadany temat, spójnego pod względem logicznym i składniowym.

Pośrednio również:

I/4 dostrzeganie w odczytywanych tekstach środków wyrazu i określanie ich funkcji – dostrzeganie środków typowych dla tekstów: literackich (...).

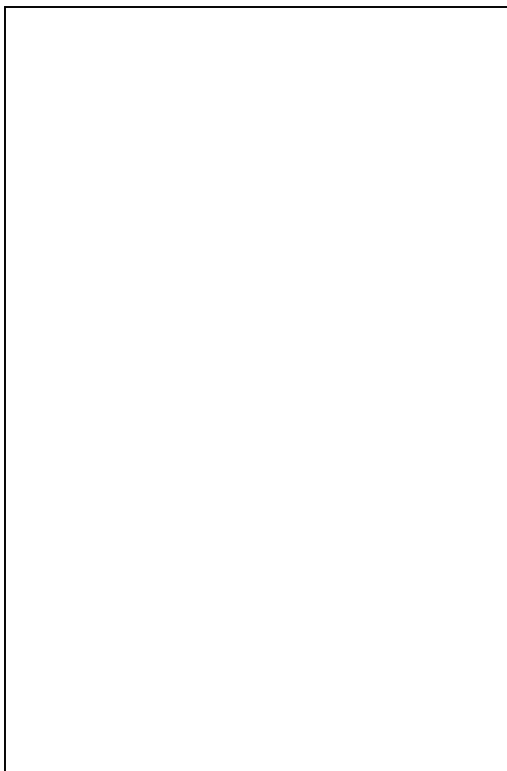
Załącznik 2. Karty pracy (format A-4)

Awers

*Karta zielona***KOCHAM CIĘ JAK....****Przykład:***... kwitnącą gałązkę jabłoni po srogiej zimie...*

Rewers

*Karta zielona**Kartę wypełnij metodą grafitti. Postaraj się znaleźć porównania do sytuacji, rzeczy, zdarzeń najbardziej pożądanых, upragnionych. Mogą to być też rzeczy niemożliwe do osiągnięcia, otrzymania itd.**Karta błękitna***NIEZBĘDNA JAK....****Przykład:***Kropla wody w ogniu pustyni....**Karta błękitna**Kartę wypełnij metodą grafitti. Postaraj się znaleźć porównania jak najwyraźniej pokazujące niezbywalność danej rzeczy, istoty, zdarzenia. Szukaj sytuacji ekstremalnych.*

Karta różowa

*Kartę wypełnij metodą grafitti.
Wyobraź sobie, że twoje możliwości
są nieograniczone, być może
nadludzkie.... co chciałbyś zrobić
dla mamy, gdybyś mógł wszystko?
Napisz...*

Karta żółta rewers

*Jak to jest, że nasza mama wydaje
się nam najpiękniejsza na świecie?
Czy to naprawdę kwestia rysów
twarzy, figury, fryzury itp.???*
Dobrze wiesz, że nie o to chodzi.
*Co więc sprawia, że ta nasza jest tą
najcudowniejszą, zjawiskową?*
*Spróbuj określić, co upiększa mamę
wypełniając tabelę...*

Karta żółta - awers

PORTRET WYJĄTKOWY

OCZY	... iskry miłości,
USTA	...tęcza dobrych rad,
USZY	...cierpliwie słuchające,
DŁONIE	...ocean opieki,
RAMIONA	...koło ratunkowe,

Zał. 3 Karty formatu A-4

Karta zielona

**Jak
Jak
Jak
Jak
Jak
Jak
Jak
Jak**

Kocham Cię, Mamo!

Karta błękitna

Jesteś

Mamo!

Karta różowa

**Abyś była zawsze szczęśliwa,
Mamo...**

Karta żółta

Tak wyglądasz w moich oczach.